Primer Exercises Worksheet
Lessons 25–30

Lesson 25 Practice

A. IMPERATIVE IDENTIFICATION. Circle the imperatives. More than one per line is possible, and some forms may be either imperative or indicative. Finally, parse and translate the imperatives.

1.	ἀκούσατε	ἀκηκόοτες	ἠκούσατε	ἀκούσετε
2.	ἀκουσάτωσαν	ἤκουσαν	ἀκούσασαν	ἀκουέτωσαν
3.	βάλετε	βάλλετε	βαλεῖτε	ἐβάλετε
4.	δέχεσθε	ἐδέχεσθε	δέξεσθε	δέξασθε
5.	ἤγειρε	ἔγειρε	ἔγειρον	ἤγειρον
6.	γενήθητι	γενηθέντι	γενέσθω	ἐγένεσθε
7.	ἀπηγγείλατε	ἀπαγγείλατε	ἀπαγγέλλετε	ἀπαγγελεῖτε
8.	ἴδοντι	ἴδητε	εἴδετε	ἴδετε
9.	ἤνεγκαν	ἔνεγκον	ἔνεγκας	ἔνεγκαν
10.	πίπτεται	πέσητε	πέσετε	πεσοῦνται
11.	ἠκολούθει	ἀκολουθήσει	ἀκολουθεῖ	ἀκολούθει
12.	μείνατε	μενεῖτε	μένετε	μείνητε
13.	λάβω	λάβετω	λαβέτωσαν	λάβουσαν
14.	ἆρον	ἦρον	αἴρει	αἴρε
15.	σωθήτωσαν	ἔσωσαν	σῴζέσθωσαν	σώσουσιν

B. FORM COMPOSITION. Write the correct Greek form that corresponds to the English imperative or subjunctive phrase using the paradigm words λύω and πορεύομαι. If the form can be singular or plural provide both. Provide the Present and Aorist forms only where indicated.

1. loose (as a general behavior)
2. loose (simply)
3. let him loose (Present and Aorist)
4. let us loose (Present and Aorist)
5. do not loose (simply)
6. be loosed (simply)
7. go (simply)
8. let us go (Present and Aorist)
9. stop going
10. let them go (Present and Aorist)

C. COMPREHENSIVE. Find and parse all verb forms (including participles); then translate these sentences.

Vocabulary

διακονέω, I serve
εἰσάγω, I lead into
ἐχθρός, ὁ, enemy
μηκέτι, no longer
μιμητής, –οῦ, ὁ, imitator
μωρός, –ά, –όν, foolish
πειρασμός, ὁ, temptation
πλανάω, I deceive
ῥύομαι, I rescue, deliver
σοφός, –ή, –όν, wise
ὑπηρέτης, –ου, ὁ, servant

1. βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε (Luke 8:18).
2. μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός (1 Cor. 3:18).
3. οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ (1 Cor. 4:1).
4. βλέπετε ἵνα μὴ πλανηθῆτε (Luke 21:8; alt.).
5. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε (1 Cor. 4:16).
6. μὴ πλανᾶσθε (1 Cor. 6:9).
7. μὴ φοβηθῇς (Matt. 1:20).
8. ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω (1 Cor. 7:2).
9. καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ (Acts 2:38).
10. δοξάσατε οὖν τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν (1 Cor. 6:20; alt.).
11. ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς (Matt. 5:44).
12. καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ (Matt. 6:13).
13. ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς τοῦ θεοῦ (Luke 23:35).

14. ἐὰν ἐμοί τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθείτω (John 12:26).

15. μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν (Rom. 14:13).

Lesson 26 Practice

A. FORMS. Circle the infinitives then parse them.

ὑπάγειν	βασιλεῖ	ἀγαπᾶν	εἶναι
ἐκάλει	βαλεῖν	ἔρχεσθε	πεπραχέναι
λογισθῆναι	πληροῦν	ἔρχεσθαι	ἐγνῷ
γραφαί	ἐπλήρουν	ἐγεῖραι	περισσεύειν
κράσαι	ὀφθάλμους	φωναί	ἀποστέλλει

B. USAGE. Match the Greek phrases with the syntactical description. More than one example of each is possible.

1. εἰς τὸ λῦσαι
2. δεῖ λῦσαι
3. τοῦ λῦσαι
4. ἐν τῷ λύειν
5. ὥστε λύειν
6. διὰ τὸ λῦσαι
7. λύειν
8. δύνανται λῦσαι
9. ἵνα λύῃ
10. πρὸς τὸ λῦσαι

a. complementary
b. result clause
c. articular infinitive
d. purpose clause
e. contemporaneous time
f. causal

C. TRANSLATION. Select the correct translation for these phrases.

1. ἐν τῷ κρύνεσθαί σε (a) to judge you (b) when you judge (c) because you judge

2. τοῦ σωθῆναι αὐτούς (a) in order that they be saved (b) of their being saved (c) it came to pass that he saved them

3. οἱ ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι (a) those who try to talk to him (b) those seeking that he talk (c) those seeking him to talk

4. θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. (a) We want Jesus to see. (b) We want Jesus and to see. (c) We want to see Jesus.

5. οὐ γὰρ ἠθέλησεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν. (a) For he did not want when he walked in Judea. (b) For he did not want to walk in Judea. (c) For he wanted to not walk in Judea.

6. εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων (a) with the result that his father be all (b) unto the father of all himself (c) in order that he be father of all

7. διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων (a) through his speaking by some (b) so that it was being said by some (c) because it was being said by some

8. αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον (a) so that he had performed the sign (b) to make him do the sign (c) to make him the sign

9. τῷ δυναμένῳ ποιῆσαι (a) to him who is able to do (b) to do him who is able (c) to make him able to do

10. δεῖ με λαλῆσαι. (a) It is necessary to speak to me. (b) He bound me to speak. (c) It is necessary that I speak.

D. COMPREHENSIVE. Parse all verb forms (including infinitives and participles), identify the use of all infinitives (complementary, causal, etc.), and then translate these passages.

Vocabulary

ἀπολέσει = ἀπολλύω F A I 3 sg "he will lose"

1. οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς (James 4:2).

2. ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν (Mark 4:1).

3. καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι (Matt. 17:16).

4. ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν (Luke 6:6).

5. μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν (Rev. 20:3).

6. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν (Matt. 16:25).

7. ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι (Luke 6:12).

8. καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; (Matt. 9:28).

9. τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν (Luke 12:12).

10. θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν (Matt. 12:38).

11. ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε (Acts 27:31).

12. ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ (John 3:5).

Lesson 27 Practice

A. STEMS. Identify the lexical form and whether the verb is *P*resent, *A*orist, or *P*er*f*ect.

1.	δέδωκα	P	A	Pf
2.	τίθησι	P	A	Pf
3.	στήσει	P	A	Pf
4.	θήσομεν	P	A	Pf
5.	δός	P	A	Pf
6.	στῆτε	P	A	Pf
7.	διδῷ	P	A	Pf
8.	θείς	P	A	Pf
9.	διδούσης	P	A	Pf
10.	τέθειται	P	A	Pf

B. IDENTIFICATION. Circle the MI verb forms then parse them.

διδάξας	ἐδικαίωσα	δούς	ἐσόμεθα
δεδήλωκαν	δέδωκαν	δῶμεν	ἱστῶμεν
δωροῦμεν	δέδεται	διώκει	ἔθηκα
ἔστη	δοκεῖ	ἐστίν	ἰσχύει
ἰῶμαι	δουλῶμεν	ἑστώς	ἔσχηκα
ἐθεώρει	δότε	θησαυρίσει	θύει

ἐθέτο	ἐθυμώθη	ἐθαμβήθησαν	θείς
ἐτηρήθεν	τέθεικεν	τιθέναι	τεχθῆναι

C. COMPREHENSIVE. Parse all verb forms (including participles and infinitives), identify the use of participles and infinitives, and then translate these passages.

Vocabulary

ἐκεῖ, there
κύων, κυνός, τό, dog
μέσος, –η, –ον, midst, middle
οἰκονομία, ἡ, administration
προσκαλέομαι, I summon

1. δώσει αὐτῷ ζωὴν (1 John 5:16).
2. καὶ προσκαλεσάμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν (Matt. 18:2).
3. θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ᾽ αὐτόν (Matt. 12:18).
4. ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν (Eph. 5:2).
5. ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν . . . ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον (John 17:1).
6. ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς (Matt. 28:18).
7. καὶ ἐτίθουν (αὐτὸ) παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων, ἐδίδετο δὲ ἑκάστῳ (Acts 4:35; alt.).
8. τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἠλίαν καλεῖ οὗτος (Matt. 27:47; alt.).
9. μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶν (Matt. 7:6).
10. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐκάλεσεν αὐτοὺς (Matt. 20:32; alt.).
11. ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τοῦτο λαλεῖτε (Mark 13:11).
12. ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς . . . καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ, ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῷ ὑμῖν (John 15:16).

Lesson 28 Practice

A. STEMS. Identify these verbs as *P*resent, *F*uture, *A*orist, or *P*er*f*ect.

1.	ἀφίετε	P	F	A	Pf
2.	ἄφετε	P	F	A	Pf

3.	ἀπολύσετε	P	F	A	Pf
4.	ἀφεθήσεται	P	F	A	Pf
5.	ἔφη	P	F	A	Pf
6.	καθήμενος	P	F	A	Pf
7.	εἶπα	P	F	A	Pf
8.	ἀφῆκαμεν	P	F	A	Pf
9.	ἀφέθησαν	P	F	A	Pf
10.	ἀφῇ	P	F	A	Pf

B. PARSING. Parse and translate these verbs.

1. ἀφίησι
2. ἀφῶμεν
3. ἀπόλλυται
4. κάθηται
5. οἱ καθήμενοι
6. ἀφῆκεν
7. ἀφεθήσεται
8. ἀκάθητο
9. ἀφιέναι
10. ἀπώλεσεν

C. COMPREHENSIVE. Parse all verbs forms; then translate these passages.

Vocabulary

ἀπόκρισις, ἡ, answer
Ἱεροσόλυμα, Jerusalem
κατάγω, I land (a boat)
μάγοι, οἱ, Magi
μωρία, ἡ, foolishness
ὀφείλω, I owe, am debtor to
παράπτωμα, τό, transgression
Πέτρος, ὁ, Peter
σταυρός, ὁ, cross

1. καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν (Luke 11:4).
2. οἱ δὲ μάγοι ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν (Matt. 2:9; alt.).
3. ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς . . . ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν (1 Cor. 1:18).
4. τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ . . . ὁ θεός; (Mark 2:7).
5. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· πίστευέ μοι . . . ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί (John 4:21).

6. οὗτος ἤκουσεν τοῦ Παύλου λαλοῦντος (Acts 14:9).
7. ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι (Matt. 12:32).
8. εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε (1 Cor. 10:31).
9. ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν (Matt. 6:15).
10. καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν ἀφέντες πάντα ἠκολούθησαν αὐτῷ. (Luke 5:11).
11. ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· . . . οὐκ εἰμί (Luke 22:58).
12. εἶπαν οὖν αὐτῷ· τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; (John 1:22).

Lesson 29 Practice

A. PRE-PARSING. Indicate whether the article, the adjective, and the noun agree in gender, case, and number by circling *C*orrect or *N*ot *C*orrect.

1.	τοῦ μεγάλου προφήτου	C	NC	6.	τὰς μέγας ἁμαρτίας	C	NC
2.	πολὺ πύρ	C	NC	7.	τὴν ἀληθῆ δύναμιν	C	NC
3.	τῆς μεγάλης μαθητής	C	NC	8.	ἡ μείζων ὁδός	C	NC
4.	τὸ μείζονα πνεῦμα	C	NC	9.	τοῖς μακαριοτέροις υἱοῖς	C	NC
5.	τοῦ ἀληθοῦς λόγου	C	NC	10.	τὸ πλεῖον πλοῖον	C	NC

B. PARSING. Parse the adjectives and translate these phrases.

1.	οἱ μεγάλοι	6.	τὸν καρπὸν πολύν
2.	τοὺς μεγάλους ἡμῶν	7.	πλείων ἤ τὸν καρπόν
3.	τοὶς μείζονας ἡμῶν	8.	τοῦ καρποῦ πλείονα
4.	τοῖς μείζοσιν ἤ ἡμῖν	9.	ὁ πρεσβύτερος
5.	αὐτός ἐστιν μείζων πάντων.	10.	ὁ πρεσβύτερος τῆς γυναικὸς αὐτοῦ

C. COMPREHENSIVE. Parse all verbs forms, then translate these passages.

Vocabulary

Ἀβραάμ, ὁ, Abraham	Ἰωάννης, ὁ, John
γεννητός, –ή, –όν, born	νεός, –ή, –όν, young
ἑπτά, seven	Φαρισαίος, ὁ, Pharisee

1. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ οὗτος φέρει καρπὸν πολύν (John 15:5).
2. τότε πορεύεται καὶ λαμβάνει μεθ᾽ ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ (Matt. 12:45; alt.).
3. ἀλλ᾽ ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος (Luke 22:26).
4. ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου (Matt. 11:11).
5. ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης (John 4:1).
6. ὁ πατὴρ μείζων μού ἐστιν (John 14:28).
7. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν (John 13:16).
8. διὰ τοῦτο ὁ παραδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει (John 19:11).
9. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν (Matt. 5:20).
10. καθὼς γέγραπται ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε . . . [Ἀβραὰμ] ἐπίστευσεν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν (Rom. 4:17–18).

Lesson 30 Practice

A. PARSING. Find the numbers, then parse and translate them.

εἰς	ἑνά	ἕν
εἷς	ὥρα	ἐν
τρισίν	οὐχί	μιᾶς
πόλιν	ἑπτά	καρδίας
εἴη	ἑνί	δώδεκα

B. Comprehensive. Parse all verb forms, then translate these passages.

Vocabulary

Ἀσία, ἡ, Asia (Minor)
δούλη, ἡ, (female) servant
Ἰούδας, ὁ, Judas
καταργέω, I nullify, destroy.
κλῆσις, –εως, ἡ, calling
Μαριάμ, ἡ, Mary
σκοτία, ἡ, darkness
τίθημι ψυχήν, "I lay down (my) life"
φίλος, ὁ, friend

1. καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σάρξ (Mark 10:8).
2. εἶπεν δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος (Luke 1:38).
3. Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· λύσατε τὸ ἱερὸν τοῦτο καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτό (John 2:19; alt.).
4. μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ (John 15:13).
5. νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἱστάνομεν (Rom. 3:31).
6. οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ (Mark 12:14).
7. ὁ θεὸς φῶς ἐστιν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία (1 John 1:5).
8. ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν (John 10:30).
9. καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθεν καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς (Matt. 26:47).
10. ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν (Eph. 4:4–6).
11. τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς (Matt. 10:5).
12. Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ . . . τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ (Rev. 1:4).